

ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงาน
ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค

นางสาว จันท์เพ็ญ กล่อมใจขาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2541
ISBN 974-639-387-1
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE IMPACT OF LIBRARY AUTOMATION SYSTEM ON THE WORKPLACE
OF PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIANS**

Miss Chanpen Khomchaikhao

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science**

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-639-387-1

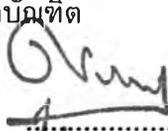
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค

โดย นางสาว จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

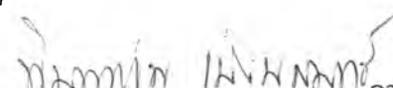
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพรัไพ เปรมสมิทธิ์

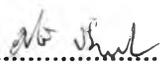
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

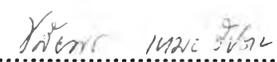

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่นายกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพรัไพ เปรมสมิทธิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศจี จันทิมล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ)

จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว : ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุด
มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (IMPACT OF LIBRARY AUTOMATION SYSTEM ON THE WORKPLACE
OF PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIANS) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ
เปรมสมิทธิ์, 177 หน้า. ISBN 974-639-387-1.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ในด้านคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง งานที่รับผิดชอบ และความพึงพอใจในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัยมีดังนี้ 1) การทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ส่งผลให้บรรณารักษ์ห้องสมุด
มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคต้องเรียนรู้ และติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงบทบาทในการให้
บริการ 2) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจระดับมากต่อการทำงานในระบบห้องสมุด
อัตโนมัติ ในด้านความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคเห็นว่าการทำงานในระบบห้องสมุด
อัตโนมัติ ทำให้บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และระบบงาน
คอมพิวเตอร์ในระดับมาก นอกจากนั้นบรรณารักษ์ยังจำเป็นต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับมากที่สุด และความรู้
เบื้องต้นทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับมาก รวมทั้งจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทในการให้บริการ
โดยเฉพาะบทบาทในการช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และบทบาทในการติดตามความก้าวหน้าของ
วิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

นอกจากนี้ จากการวิจัยพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจในการทำงาน
ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติในระดับมาก ในด้านความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน ความก้าวหน้าทาง
วิชาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการบริหาร

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต ..... จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... พิมพ์รำไพ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่นายกิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล และรองศาสตราจารย์ ชลัษฏ์ เหมะรัชตะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์มา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคุณวิไลรักษ์ แก้ววิไล คุณสุเมณฑิพย์ ลิขิตเจริญ และคุณสุนีย์ พงษ์พิณิจญ์ญู ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่น C8 และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ และขอบคุณน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านด้วยดีจนสำเร็จการศึกษา

จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 ปรัชญาบรรณกรรม.....	9
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคกับหน่วยงาน.....	9
ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	13
ความหมายของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	13
การพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	14
ชุดโปรแกรมของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	17
ประโยชน์ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	19
ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงาน ของบรรณารักษ์.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ตอนที่ 2 ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์.....	52
ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	52
ทักษะและความรู้ที่บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ.....	59
บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์.....	72
ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ.....	82
ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์.....	90
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	136
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	137
รายการอ้างอิง.....	160
ภาคผนวก.....	165
แบบสอบถาม.....	166
ประวัติผู้วิจัย.....	177

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	48
2 จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน.....	49
3 จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย และฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	51
4 ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	54
5 ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	56
6 ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	58
7 ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด อัตโนมัติ จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	62
8 ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด อัตโนมัติ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	66
9 ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด อัตโนมัติ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	70
10 บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	74
11 บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน.....	77
12 บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามฝ่าย/งาน ที่รับผิดชอบ.....	80
13 ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก ตามมหาวิทยาลัย.....	84
14 ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	86
15 ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก ตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	91
17 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	93
18 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	95
19 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	97
20 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	99
21 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	101
22 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทางวิชาชีพ จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	103
23 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทางวิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	105
24 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทางวิชาชีพ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	107
25 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการให้บริการ ยอมรับนับถือ จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	109
26 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการให้บริการ ยอมรับนับถือ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	111
27 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการให้บริการ ยอมรับนับถือ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	113
28 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	115
29 ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	118
31	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	120
32	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	122
33	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	124
34	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	126
35	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	128
36	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	130
37	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	132
38	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	133
39	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ.....	135